

BESLUT

2020-03-02

Dnr: 19/03370

SAKEN

Morgonstudion, SVT1, 2019-10-16, kl. 8.00, inslag om att en främmande ubåt var en mätboj; fråga om saklighet och beriktigande

BESLUT

Inslaget frias. Det strider inte mot kravet på saklighet.

INSLAGET

Inslaget hade rubriken ”Främmande ubåt var en mätboj – Tog fel på signal” och en nyhetsuppläsare sa följande.

Det var ingen ubåt från en främmande makt som kränkte svenskt vatten i Stockholms skärgård 2014 och som då orsakade en intensiv jakt och ett stort mediauppbåd. I stället handlade det om en av SMHI:s mätbojar, vars ljudsignal plockades upp av Försvarmaktens sensorer. Det här uppger Svenska Dagbladet med hänvisningar till personer som har insyn i händelsen. Förvarsledningen och regeringen fick besked om misstaget i maj 2015, men först nu nås allmänheten av den här informationen.

ANMÄLAN

Anmälaren anför att det i inslaget felaktigt sades att det inte var en ubåtskränkning på svenskt vatten år 2014. Enligt anmälaren kvarstår Försvarmaktens analys att det var en kränkning utom allt rimligt tvivel. Anmälaren hänvisar till ett pressmeddelande på Försvarmaktens webbplats från år 2015.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sverige Television AB (SVT) anser att inslaget överensstämmer med kravet på saklighet och anför följande.

Som framgår av telegrammet var det baserat på en granskning gjord av morgontidningen Svenska Dagbladet (SvD) dagen innan. I telegrammet hänvisades till SvD och förutsättningarna för uppgifterna, det vill säga att de byggde på uppgifter från källor som tidningen hade tillgång till. I artikeln i SvD refererades även till pressmeddelandet med rubriken ”Utom allt rimligt tvivel” från år 2015 som anmälaren hänvisar till.

I SvD:s artikel ”Hetaste ubåtsbeviset var signal till SMHI:s boj” stod bland annat följande.

I den kvalificerat hemliga slutrapporten till regeringen i september 2015 vidhöll försvaret att det hade skett en kränkning av svenskt inre vatten, likaså i det pressmeddelande som skickades ut under rubriken ”Utom allt rimligt tvivel”. Slutsatsen ansågs vara ”bättre underbyggd” än i Rosenbad.

I försvarsutskottet i slutet av september fick ledamöterna bara veta att det avgörande beviset hade spruckit och hade ”en annan förklaring”. I övrigt teg både ÖB och försvarsministern om vad som hänt.

När det bärande beviset var borta betonades andra observationer. 21 bedömdes som ”särskilt intressanta”. Vissa hade under analysarbetet ”fått en högre klassificering”. Slutsatsen blev att ”den samlade mängden observationer i området ger en mycket hög konfidensgrad” – sannolikhet för kränkning.

– Man kan inte slå ihop flera observationer och få fram ett högre värde, man måste titta på var och en för sig och här finns det nu inget på den högsta nivån, det är ett rent konstaterande, säger en person med insyn i materialet.

Telegrammet i *Morgonstudions* nyhetsdel rättades dock samma morgon den 16 oktober 2019 kl. 8.30 enligt följande.

Så en rättelse. En av de indikationer som Försvarsmakten fick vid ubåtsjakten 2014 i Stockholms skärgård, var signalerna från en av SMHI:s mätbojar. Det uppger Svenska Dagbladet med hänvisningar till personer med insyn i händelsen. I tidigare sändningar har vi sagt att ingen kränkning förekom. Det finns dock andra indikationer som enligt Försvarsmakten pekar på en kränkning och Försvarsmakten vidhåller att det var en sådan. Förvarsledningen och regeringen fick beskedet om det här misstaget i maj 2015, men först nu nås allmänheten av den här informationen.

En rättelse sändes också kl. 9.00 enligt följande.

Så en rättelse. En av de indikationer som Försvarsmakten fick vid ubåtsjakten 2014 i Stockholms skärgård var signalerna från en av SMHI:s mätbojar. Det här uppger Svenska Dagbladets med hänvisningar till personer med insyn i händelsen. I tidigare sändningar har vi sagt att ingen kränkning förekom, det finns dock andra indikationer som enligt Försvarsmakten pekar på en kränkning och Försvarsmakten vidhåller att det var just en sådan. Försvarsmakten informerade 2015 om att en ospecificerad uppgift omvärderats. Enligt Svenska Dagbladet ska det alltså då handla om signaler från en mätboj.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska utöva sändningsrätten sakligt och med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

SVT ska före sändning av program så noggrant som omständigheterna medger kontrollera sakuppgifter i programmet (13 § andra stycket i sändningstillståndet).

SVT ska beriktiga uppgifter som förekommit i ett tv-program när det är befogat (5 kap. 4 § radio- och tv-lagen).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar att det i det aktuella inslaget kunde framstå som ett konstaterande att ingen främmande ubåt hade kränkt svenskt vatten i Stockholms skärgård år 2014. SVT rättade dock uppgiften i två efterkommande inslag samma dag. Nämnden anser mot den bakgrunden att SVT följt bestämmelsen om beriktigande. Inslaget strider därför inte mot kravet på saklighet.

Detta beslut har fattats av Ulrik von Essen, Bo-Erik Gyberg, Kristina Åberg och Erik Fichtelius efter föredragning av Johannes Wik.

På granskningsnämndens vägnar

Ulrik von Essen

Johannes Wik

Originalhandlingar med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.